

Andrzej Walter

Wróżenie z Tulika

Jan Tulik to poeta mocno umocowany w leksykonie znanych nam i szeroko już uznanych polskich poetów współczesnych. Zgrzeszył dwunastoma tomami, a każdy Jego nowy tom to na drogocennej mapie poezji zawsze jest wydarzenie. Nie inaczej jest i tym razem. Jego najnowsze „Tratwy Nostradamusa” to tom wart co najmniej: lektury, uwagi, a przede wszystkim rozważki czyli wnikliwej analizy. Rzecz jasna lektura Tulikowej poezji to też zawsze: wielka radość i przyjemność.

„Tratwy Nostradamusa” to wyjątkowo udana poetycka próba uchwycenia ducha współczesności. Jej konfrontacja z rzeczywistością przytłacza, a w niej Sztukmistrz Jan estetycznie nas prowokuje siłą przepowiedni w swym zderzeniu z brutalnością natury i człowieka XXI wieku, który chciałby mimo wszystko zniwelować niewytłumaczalną mistykę zdarzeń oraz zdarzeń możliwych i nieuchronnie nadchodzących. Poetyka Tulika przenosi nas w swoisty inny wymiar: inny wymiar pytań o Boga, miłość, o wrażliwość, o tęsknotę. Janek pyta nie z tej ziemi. Pyta inaczej. Pyta poezją czystą i dziewiczą. Z właściwą sobie pokorą wobec tych pytań, pytań jakby ostatecznych, ale podanych nam na tacy zwyczajności, na tacy natury i prostych radości.

Tulik doskonale obrazuje naszą stałą walkę wiary z niewiarą, ten ciągły przekładaniec potrzeby i łaknienia wiary z milczeniem Boga, z mistycyzmem śmierci, z tęsknotą za wiecznością, przy jednoczesnej grozie tej wieczności, prozie jej stałości i ciągłości, a może i nieskończoności, i generalnie naszym zagmatwaniu wobec „osiągnięć” współczesnej filozofii, naszej determinacji losu i krótkich chwil radości i uniesień. Może tylko poezja jest odpowiedzią? Poeta z właściwym sobie heroizmem poddaje w wątpliwość wszystko i wszystko też kontestuje z oddalenia – jak to poeta, wierny niewierny, nieufny Don Kichot zmartwychwstały wielokrotnie.

Poezja i kosmata dusza poety, których przeciwieństwo kocha się śmiać, kocha życie, i nad życie tego życia dobrostany: wszystko to, co stworzone do hedonizmu i rozrywek wszelakich – kiedy po sążnistym wierszu stutonowych dociekań pisze:

*Jak mój kot
Żadne narkotyki alkohole używki
Tak bym chciał*

Ot, cały Janek, mrugnął do nas okiem:

Ależ bracie, nie bierz tego wszystkiego zbyt poważnie... zbyt dosłownie. Poezja jest sztuką, ale jest i iluzją, jest motywem nieostrym naszego życia, ale jest też materią ciepłokrystaliczną, nieznaną, niepewną i nieprzewidywalną, po której poruszamy się dzięki łasce Jej Ducha i swojej uporczywości.

Poezja to grunt bagnisty, pełen grozy, ale i piękna, zwłaszcza kiedy aura Jej sprzyja. Jan Tulik traktuje poezję samoistnie jako tworzywo artysty, jako glinę, z której można formować słowa, wróżby, przepowiednie, aforyzmy, poszukiwać w niej uczuć, dotyków, miłości oraz wszystkich przemijalnych wzruszeń, poruszeń i treści, których przeżycie wydarzyło się w poecie w sposób tysiącokrotnie silniejszy niż w innych.

Tak postrzegam „Tratwy Nostradamusa”, przestrzeń osobną, oddaloną, ale bliską niczym tajemniczy ogród, ukryty w dialogu z niewyobrażalnym.

Mówię do niej

*– Boję się powrócić do twego ogrodu
po tylu latach Obawiam się że biedronka na
twojego złotogłowiu już pomarszczona
i siwa nie rozpozna we mnie chłopca
który nauczył się na jej kropkach liczyć do
siedmiu*

*– Jednak jesteś na to skazany
jak zapałka na ogień – mówi ona
Nasiąkniesz znowu moją wilgocią
Tylko to cię przywróci*

Może to nie powstrzyma cię przede mną

Proszę zwrócić uwagę. Przed ostatnim wersem, przed pointą jest ów dramatyczny przerywnik, jakby głęboki namysł, coś niepokojącego zamiast pointy, albo wręcz rzucającego później pointą jakby w przestrzeń rezygnacji, dekadencji... Z takich genialnych niedomówień, teatralnie mistrzowskich narzędzi, składa się tom „Tratw...”. Z zabiegów nowatorskich kreujących różne dialogi, rozmowy z myślami, z poezją, z samym sobą, z nieskończonością i ze skończonością, z własną utornością, z marzeniami, a przecież cała tajemnica sensu naszego istnienia ukryła się tu w szansie „nasiąknięcia znowu Jej wilgocią”. Ech, jesteśmy poetami i nic co potworne nie jest nam obce, ale najpotworniejszym jest ... łaknienie poezji, czekanie na Nią, oczekiwanie, wyczekiwanie, poszukiwanie, aby potem, choć na moment, zanurzyć się w Jej rześkim i genialnym wodosпадzie: uwalniającym, wznoszącym i uwznioślającym, nawet jeśli piszemy o sprawach trudnych i bolesnych. Łaska dobrej metafory, silnej i nowej metafory, łaska kompozycji, rytmu, wreszcie łaska treści, piękna opowieści – na to czekamy, to leczymy i uzdrawiamy, ba, daje siłę na kolejnych kilka dni, godzin, lat?...

Poezja Jana Tulika jest niczym szklana kula, przy której siedzi wróż Jan z miną zadowolonego kota i wróży nam z Tulika, lecz milczy. Nie chce nam niczego jasno i otwarcie powiedzieć. Coś tam rachuje, zlicza, ocenia,

kładzie na szalach i rozważa, tajemniczo się uśmiecha i karmi nas zagadkami wers po wersie. Bawi się z nami jak kot z myszą.

Szeptychichy

*Kiedy już pomrzemy
Kochanie
Nasze słowa będą
Krążyć pod gwiazdy*

*Szeptychichy
Obietnice że na zawsze
Do końca świata*

Karmi nas tą poezją powoli, dyskretnie, delikatnie i z wyczuciem. Tak, jak się to czyni na tratwie, choć tratwy bywają z reguły dość stabilne, ale zbyt szybko wierząc można samemu z takiej tratwy po prostu wypaść do oceanu.

Skoro ustaliliśmy już miejsce i czas akcji, czas by był najwłaściwszy na Nostradamusa właśnie. I tu już będzie „pod górkę”, choć nie znajdziesz czytelnika gór na oceanie... Janek, wydawałoby się, nas tym Nostradamusem tylko postraszył, albo i z nas delikatnie zakpił. Z tej naszej złudnej wiary w gusła, obrzędy, przepowiednie, z kurczowego trzymania się dogmatów, definicji i dowodów naukowych. Z całej tej karuzeli życia i świata paskudzonego dzień po dniu barbarzyństwem głupoty.

Ależ bracie, nie bierz tego wszystkiego zbyt poważnie... zbyt dosłownie.

*Jak mój kot
Żadne narkotyki alkohole używki
Tak bym chciał*

Powracając na łono poezji warto przeczytać ten wiersz. Jest w nim wiele z tego co wyżej już omówiliśmy, jest w nim ... a może raczej są w nim

Czwarte drzewo

*Przechodzi przez pierwsze drzwi
I zaczyna wierzyć
W co ojciec przestał wierzyć*

*Dziecko przekracza próg drugich
Drzwi i zaczyna wątpić w to
W co zaczynało wierzyć*

*Dziecko przekracza trzecie drzwi
I ojciec zaczyna wierzyć
Że ono nie wierzy
w czwarte drzewo*

*Dziecko otwiera czwarte drzwi
I ojca już nie ma*

(Dokończenie na stronie 4)